

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
Skickas som epost till:
Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L6@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
2024-204

Er referens/dnr:
Ju2024/02386

Stockholm den 10 mars 2025

Remissvar

Personuppgifter och mediegrundlagarna (SOU 2024:75)

Föreningen Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att avge remissvar på betänkandet "Personuppgifter och mediegrundlagarna" SOU 2024:75. Detta remissvar har utarbetats i samverkan med Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer, vilket inte hindrar att enskilda medlemsorganisationer kan inkomma med egna synpunkter på betänkandet.

Bakgrund

Utredningen har haft i uppdrag att se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelser samt söktjänster som offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden. Syftet med uppdraget har varit att stärka skyddet för den personliga integriteten när personuppgifter offentliggörs i sådana söktjänster.

I betänkandet lämnas förslag på en regleringsmodell som innebär ett införande av generella undantagsbestämmelser i Tryckfrihetsförordningen (TF) och i Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL), s.k. delegationsbestämmelser, vilket ger lagstiftaren möjlighet att genom lag göra vissa inskränkningar i TF och i YGL. Detta medger också att redan befintlig lagstiftning och EU-förordningar på området blir tillämpliga, varvid EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen i praktiken blir tillämpliga för de aktörer som träffas av bestämmelserna.

Högsta domstolen meddelade den 25 februari 2025 beslut i två mål¹ innebärande att art. 10 i dataskyddsförordningen ska beaktas vid tillämpningen av 21 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen. I besluten angav domstolen att det råder sekretess för de personuppgifter som finns i domar, beslut, protokoll och dagboksblad i brottmål varför de lämnades ut med förbehåll om att om dessa inte får tillhandahållas eller göras sökbara för allmänheten eller betalande kunder på sätt som ger tillgång till namn, personnummer och adress för enskilda

¹ nr Ä 3457-24 och Ä-3169-24

personer. En konsekvens av sådana begräsningar är att det blir svårare att genomföra nödvändiga bakgrundskontroll genom söktjänster.

Svenskt Näringslivs inställning till utredningens förslag

Svenskt Näringsliv avstyrker utredningens förslag.

Ökad och mer komplex kriminalitet och försämrat säkerhetsläge innebär ett ökat behov av bakgrundskontroller av arbetssökande, anställda konsulter och andra som har tillgång till företagets lokaler eller information om företaget. Detsamma gäller för företrädare för leverantörer och kunder med flera. Syftet är framförallt att skydda verksamheten mot bland annat brott, infiltration av organiserad brottslighet, otillbörlig åtkomst av företagshemligheter respektive förhindra anställning eller anlitande av olämpliga personer. Ett annat viktigt syfte är att säkerställa och uppfylla arbetsgivarens ansvar för en säker arbetsmiljö. För att möjliggöra detta måste kontroller kunna göras. Omfattningen av bakgrundskontroller är situationsanpassade och beror på verksamhetens art och, i förekommande fall, befattningen.

I sammanhanget ska det noteras att begreppet bakgrundskontroll innefattar flera olika aktiviteter. I anställningsförhållanden kan sådana ske vid rekrytering men även, i tillämpliga delar, under anställning. Kontrollen kan variera från kontroll av ansökningshandlingar, meritförteckning, referenser, intyg av certifiering, körkort, utbildning, drogtester och säkerhetsprövning till kontroll av lagöverträdelse, kreditupplysning med mera, allt beroende på vilken befattning och verksamhet det är fråga om.

Svenskt Näringsliv är väl medveten om att företagens behov av en effektiv och säker kontrollfunktion genom söktjänster behöver vägas mot enskilda individers integritet. Även företagen och dess företrädare drabbas i ökad omfattning av att kriminella aktörer utnyttjar uppgifter från dessa söktjänster i syfte att välja ut och kartlägga sina brottsoffer.

Dessa två legitima intressen, behov av bakgrundskontroller visavi integritetsskydd, måste balanseras mot varandra. Emellertid har utredningen inte haft direktiv att göra en sådan avvägning utan hanterar endast inskränkningar av möjligheten att nyttja sökbara tjänster. Utredningen redogör således inte för hur företagens legitima behov av kontroller ska tillfredsställas. Detta förhållande nämner utredningen själv på sid 226 där det framförs att "[i] vilken utsträckning det framöver kommer att vara möjligt att behandla uppgifter om lagöverträdelse för till exempel bakgrundskontroller beror alltså delvis på utfallet av annat lagstiftningsarbete." Även Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har den 13 juni 2024² framfört behovet av en utredning om bakgrundskontroller och där framfört att det finns skäl som talar för att den reglering som finns i dag gällande bakgrundskontroller inte motsvarar de behov som uttryckts för bland annat arbetsgivare att utföra sådana kontroller. IMY har vidare anförts att det i vissa fall skulle kunna finnas ett legitimt intresse av att få tillgång till uppgifter om enskilda har dömts för brott även utanför det lagreglerade området.

Som ett exempel på behovet av reglering kan nämnas att Svenskt Näringsliv tidigare har tillstyrkt förslagen från Leverantörskontrollsutredningen i betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter, SOU 2023:43. Utredningen föreslår att Bolagsverket ska ansvara för en funktion som möjliggör samordnade registerkontroller. Det innebär att upphandlande organisationer ska kunna vända sig till

² IMY hemställan om utredning avseende bakgrundskontroller, 2024-06-13, Diarienummer: IMY-2024-8036.

Bolagsverket för att på ett snabbt och enkelt sätt kunna kontrollera uppgifter från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna. Utredningens förslag var att bestämmelserna skulle träda i kraft 1 oktober 2025. Dessvärre har det signalerats att en samordnad registerkontroll inte kan bli verklighet förrän 2028. Eftersom leverantörskontrollsutredningen endast omfattar möjlighet till samordnad registerkontroll för upphandlande organisationer är denna dock inte tillräcklig för att uppfylla företagens behov av bakgrundskontroller.

Som ovan anförts har föreliggande utredning genomförts endast med beaktande av intresset för den personliga integriteten och någon avvägning har inte gjorts mot företagens behov av att kunna utföra bakgrundskontroller.

Förslaget försämrar således avsevärt näringslivets möjligheter att motverka kriminalitet. Förslaget går stick i stäv mot regeringens allmänna och övergripande arbete mot kriminalitet.

Svenskt Näringslivs avstyrker således betänkandets förslag och konstaterar en ny utredning bör tillsättas för att ta fram förslag som säkerställer företagens behov av bakgrundskontroller. Dessa möjligheter får inte begränsas. Högsta domstolens beslut har avsevärt påskyndat detta behov. Det är därför viktigt att en sådan utredning genomförs skyndsamt.



Mattias Dahl
Vice verkställande direktör
SVENSKT NÄRINGSLIV